

**Rector Et Senatus Academicus Civibus Academiae Fridericianae Buezoviensis
Solemnia Natalitia Domini Nostri, Jesu Christi, Pie Celebranda Indicunt,
Praemissa Meditatione De Christo, Altero Adamo : [P. P. Sub Sigillo Academico,
Ipsis Feriis Natalitiis Christi MDCCLXIV.]**

Buezovii: Fritzius, [1764]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn830100628>

Druck Freier Zugang

Vin. Proprietat. sive Dupl.

71

572

Fa-1092 (ii.)

- N. 1. Wippel *Labum sub Daniel Eremita.*
- N. 2. Christoffelius *lingularia oettingensia*
- N. 3. la providence ne s'interesse point à l'individu mais à l'espece.
- N. 4. Tychsen *abbreviaturarum hebraicarum supplementum l.*
- N. 5. Burfeker *de gaza derelicta futura ad illustrandum locum Zeph.*
 xl. 4. *Dissertatio postposita.*
- N. 6. Ernesti *de praeparata corpori et sanguini Christi in coena sacra.*
- N. 7. ~~Ernesti~~ *de Concilio Tridentino part. l.*
- N. 8. Aepinus *Imp. Caroli Ch. merita in rem sacram.*
- N. 9. Charvicius *de sapientia sanctissima rite colenda.*
- N. 10. Tychsen *de delectu veterum ebraeorum dissertationis l.*
- N. 11. Witte *de genuina S. G. universali natione.*
- N. 12. Boederlein *de finibus theologiae dogmaticae et moralis recte constitutendis.*
- N. 13. Weidenes *quod salus aeterna non meritis nostris sed solum Dei gratia per meritum Christi acquiritur ne talis.*
- N. 14. *Item Regentis male regens et fanatici reditum ad Papismum frustra suadens.*
- N. 15. Rufius *de veris sinceris peccatoris Christi requisiti etc.*
- N. 16. Zaachre *de lege aequilibrata in natura observatam etc.*
- N. 17. Schmid Verisio *Alexandrina optimum interpretationis librorum sanctorum praedictum.*
- N. 18. Richter *de theologo Dei Romine ad 2 Thim. III. 17.*
- N. 19. Schubert *de iudicio Joannis Calvini et Figurorum in causa Haereticorum.*
- N. 20. Zachariae *de usu dogmatico nomini filii Dei.*
- N. 21. Emmerling *interpretatio. Num. XXII. 20-35.*
- N. 22. Hoerfelmann *de divina punctorum vocalium et aereentium codicis hebraici origine.*
- N. 23. Haempfer *de modo praedicationis Paulinae per esegesis dicitur*
1 Cor. II. 4. 5.
- N. 24. *Item de modo praedicationis etc.*
- N. 25. Haestner *Christus - Grund des Unsterblichkeits des menschlichen Geistes.*
- N. 26. Christoffelius *de vita Pamingerorum commentarius etc.*
- N. 27. Becker *quaestio: an aeterna annihilatio hominum peccatorum fore etc.*

- N. 28. Rector et senatus academicus civibus Academiae Fredericianae Butowien-
 N. 29. Fauvotius de poena hereticorum etc.
 N. 30. Doederlein de vero usu atque abusu rationis humanae in rebus divinis
 N. 31. Dem de usu atque abusu rationis etc.
 N. 32. Rector Academiae Lipsiensis Pentecostales ferias etc.
 N. 33. Rector et senatus academicus civibus Academiae Fredericianae Butowien-
 N. 34. Academiae Fredericianae Butowienfis Rector et senatus acade-
 micus memoriam resurrectioni Christi etc.
 N. 35. Dem solennia natalia Domini nostri Jesu Christi etc.
 N. 36. Zachariae Christus $\pi\epsilon\omega\tau\omicron\tau\omicron\kappa\omicron\varsigma\ \epsilon\kappa\ \tau\omega\upsilon\ \rho\epsilon\gamma\eta\upsilon\upsilon$
 N. 37. Rector et senatus academicus Butowienfis etc.
 N. 38. Zachariae Christus $\pi\epsilon\omega\tau\omicron\tau\omicron\kappa\omicron\varsigma$
 N. 39. Rector et senatus academicus Butowienfis etc.
 N. 40. Marrius de jurisprudentia divina ex codice sanctissimo
 N. 41. Becker an Gn. D. Teller nisi negata vera spiritus sancti deitate etc.
 N. 42. Dem an Christus in sua explanatione et ascensione etc.
 N. 43. Chryzander de fundamento explanationis Christi Romini maieptate
 N. 44. Dem recensio scriptorum eruditorum
 N. 45. Rottboell de vestibus et calceis Israelitarum.
 N. 46. Trendelenburg de Judaeis etc.
 N. 47. Ministerii quae hauribus Pastoralis scripturae etc.
 N. 48. Rector universitatis ad solennia paschalia etc.
 N. 49. Quistorp de ratione modoque quo peccati fomes etc.
 N. 50. Becker creationis universi gloria filio Dei etc.
 N. 51. Quistorp de $\lambda\omicron\gamma\omega\ \text{Pauli}$ (Cor. 1. 5)
 N. 52. Prier de sanctis angelis et apostolorum etc.
 N. 53. Detharding de cura infantum recens natorum penes etc.
 N. 54. Martini de non usu iudicii denuntiatorii in Megapoli.

RECTOR ET SENATUS ACADEMICUS
CIVIBUS
ACADEMIAE FRIDERICIANAE BUEZOVIENSIS
SOLEMNIA NATALITIA
**DOMINI NOSTRI,
JESU CHRISTI,**
PIE CELEBRANDA
INDICUNT,
PRAEMISSA MEDITATIONE
DE
CHRISTO, ALTERO ADAMO.

BUEZOVII
TYPIS JOHANN. GOTTH. FRITZII, SEREN. PRINC. AUL.
ET ACADEM. TYPOGR.

RECTOR ET SENATUS ACADEMICUS
ACADEMIAE PAULINAE BUNDOVENSIS
SOLLENNIA NATALITIA
DOMINI NOSTRI
JESU CHRISTI

THE CELEBRANDA

PRÆMISSA MEDITATIONE

CIRISTO, ALTRIO ADARIO

3 FEB 1874

THE JOHN GALT FOUNDATION
OF ACADEMIC LIBRARY

Rem nouam nos non agere, neque scribere, quae nunquam scripta sint, si comparationem redemptoris nostri, CHRISTI, cuius natalis rite celebrandus iam indicitur, cum auctore generis humani, ADAMO, ex oraculis diuinis illustramus, atque, quod tendat comparatio ista, accurate inuestigamus, idoneisque argumentis confirmamus, nos non laet, at nec noua semper scribi possunt vel debent, nec saepius dictorum reperitio & noua illustratio, in primis ob nouas contradictiones, reprehendi iure potest, quae potius ob veritatem sanctissimam tuendam maximopere est necessaria. Id tamen & limites, quibus circumscribimur, non permittunt, & scripti publico nomine singulari occasione edendi ratio vetat, vt cuncta, quae in doctrinae sacrae nouo compendio recens a S. R. TELLERO edito, quod meditationi huic occasionem dedit, huc pertinentia aliaque confutatione digna sub examen vocemus, quod potius ad alias occasiones scriptaque priuato nomine edenda referuamus, contenti in praesenti, ea, in quibus conueniant primus alter-

A

que

que ADAMUS, inuestigauisse, recte ex oraculis diuinis, quae argumenti huius sedes iure existimantur, demonstrauiſſe, & ad meditationes pias his festis diebus conuenientes applicauiſſe.

Non quidem aliis locis librorum sacrorum diserte seruator noster ἑσχατῆς Ἀδάμ appellatur, nisi 1. COR. XV. 45. primo homini oppositus, ob vitam nouam, cuius auctor est omnibus hominibus, at comparatio inter vtrumque vberior foecundiorque instituitur ROM: V. 12-19, quem itaque locum merito hac de re primum praecipuumque esse ducimus. Primus homo τύπος τοῦ μέλλοντος v. 14. vocatur, neque per τὸν μέλλοντα alius praeter CHRISTUM, primo ADAMO ob reparandam salutem amissam promissum, intelligi potest, quippe qui huic in integra sermonis serie semper opponitur, recteque nomen ADAMI ex praegressis repeti hic potest, futurus itaque hic ADAMUS vocatur, qui vltimus altero loco dicitur. Eo vero rectius causae, cur alterius ADAMI nomine appelletur, ex hoc loco poterunt indagari. Typum primum hominem dici ob similitudinem, similemque in primis ad reliquum genus humanum rationem, vocis vsus cum ipsa comparatione a PAULO vberius diducta collatus satis probat. Nam de vtriusque conditione interna eiusque similitudine cogitari hic nequit, quum parens ille generis humani tanquam peccatorum primus ingentique corruptione infectus sistatur. Quam ob rem ratio ad genus humanum similis, qua vterque vicarius omnium, auctorque ingentis mutationis, quae ad omnes pertinet, factus est, sola in censum venire hic potest, etsi, quae per vtrumque in totum genus humanum redundarunt, valde sint dissimilia sibi que plane contraria. Typi igitur nomen hic paullo alio sensu accipi videtur, quam quo *Abrahamus*, *Dauid*, *Salomo* alique typi CHRISTI solent appellari, etsi conueniat sensus, si typus ille, hic antitypus vocatur, eo quod vterque totius generis humani causam egit. Sed accuratius sunt causae singulae a PAULO allegatae, cur CHRISTUS primo homini similis, etsi in

in suo genere multo praestantior, sit agnoscendus, inuestiganda. Peccatum & iustitia, mors & vita sibi inuicem opponuntur, similique modo illa per primum, haec per vltimum ADAMUM transiisse ad omnes homines dicitur. Iidem igitur sunt homines, quorum causam egit ille & nouus noster ADAMUS, contraria vero per eos effecta & iisdem parata hominibus, at similis iterum est modus, quo partem accipiunt in noxa poenaeque primi hominis, quam quo fiunt participes iustitiae vitaeque per alterum. Similitudo ista comparatione ipsa instituta v. 12. 19. patet, effectus vtrique attributos esse contrarios, vel ipsa nomina satis probant.

Id vero sine vberiori demonstratione in pluribus libris copiose diducta, antequam progrediamur, monendum ducimus, eorum nos sequi integri sermonis distinctionem, qui v. 12. sermonem inchoatum inueniunt, v. 19. breuissime repetitum ibidemque demum ad finem perductum, illustratione membri vtriusque v. 13-18. interiecta, ex quo apparet, conuenire sensum partis prioris sermonis v. 19. occurrentis cum iis, quae v. 12. copiosius dicta fuerunt.

Opponuntur sibi in primis παρακοή primi hominis & ὑπακοή alterius ADAMI, illaque rursus παραπτώματι & παραβάσει eiusdem primi hominis respondet. Defectio atque rebellio sine dubio ipso lapsu facta est, quo primum leges diuinae sunt violatae, ex quo colligimus, neque παράπτωμα aliud esse nisi lapsum ipsum, in primis quum vsu vocis sermonisque serie luculente pateat, ita intelligi posse ac debere hanc vocem, vt non peccatum omne in genere, sed singulare aliquod facinus ea indicetur, quod non est nisi ipsa prima actio legi diuinae contraria, qua a Deo defecerunt pristinaque exuti sunt praestantia primi homines. Quum itaque eadem huius fuerit ratio, quae τῆς ὑπακοῆς a CHRISTO praestitae, nomine omnium hominum legem violauit diuinam ADAMUS primus, sicut omnium hominum nomine obedientiam praestitit alter.

A 3

Sed

-ADA

3
50
34
36
38
39
40
41
29
30
31
32

Sed ipse PAULUS pluribus ostendit, quomodo peccatum primi hominis atque iustitia alterius ADAMI ad integrum pertineat genus humanum. De peccato ADAMI docet, per illud peccatores constitutos esse omnes homines. Esse enim τῶν πολλῶν v. 19. eosdem, quos ante saepius πάντας vocauerat, nullum est dubium, neque in praesenti res nobis est cum eiusmodi aduersariis, qui illud negarent. Certum esse largimur, corruptionem ADAMI lapsu ortam naturali posterorum eius ortu ad omnes homines esse propagatam, atque hoc modo contaminasse omnes, qui modo naturali ab eo descendunt, at solum hoc nostro loco dici, neque de ipsa peccati primi imputatione in iudicio diuino (qua cum simul ipsa corruptionis naturalis in eodem iudicio imputatio arctissime cohaeret) intelligi sermonem posse & debere, merito negamus. Conferantur I) ipsa verba: ἁμαρτωλοὶ κατε-άρθυσαν οἱ πολλοί. Non enim dicuntur omnes facti esse peccatores propria natura peccato contaminata, sed constituti tales, quae locutio ad ipsum forum diuinum, in quo de iustitia vel iniustitia hominum aequissime iudicatur, pertinere iure existimatur. Etsi enim alias vox ista rarius simili sensu adhibetur, quo facti peccatores dici possent, qui tales constituti dicuntur, *Paulino* tamen loquendi vsui id minus conuenit, atque collatis simul reliquis argumentis, sensum illum locum hic non inuenire, magis apparebit: quamquam interpretatione hac illa a parentibus inde primis facta naturae corruptae propagatio non negetur, quae & ipsa primorum parentum contaminatione, & aliis disertis sacrarum litterarum testimoniis alioque modo loco hoc ipso, & propria cuiusque experientia fati luculente confirmatur. Magis igitur sermonis sensus apparebit, si II) causam rei huius τὴν παρακοήν τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου conferamus cum iis, quae saepius eadem de re ante dicta inueniuntur. Peccatores ob rebellionem primi hominis facti dicuntur iidem, qui ante τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι mortui esse dicebantur v. 15. atque quum παράπτωμα illud sit ipse lapsus
ADA-

ADAMI primi, mortem penetrasse ad omnes in vniuersum homines statim primo illo peccato, adseritur. Si autem dicere velis, transiisse mortem ad omnes, eo quod omnes a lapsu inde contaminati sint peccato mortem indiuisum comitem habente, proprio potius peccato interno quam vnius ADAMI delicto solo morti subsunt omnes, & nisi mortem poenam esse peccati negare velis, imputatio corruptionis internae naturalis ab ipsa origine pendentis archissime cum primi ab hominibus commissi peccati imputatione coniuncta est. Sed alia adhuc accedit explicatio. Si v. 16. sibi inuicem opponuntur verba ἐξ ἐνός & ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων, ipsa haec oppositio docet, non vnius hominis delictum tantum, sed & vnicum illud primorum hominum peccatum, lapsum ipsum, indicari, quum ἐνός non ad vnicum solum ADAMUM pertineat, sed ad vnicum παράπτωμα oppositum τοῖς πολλοῖς. De vnico vero hoc peccato adfirmat PAULUS, ex eo esse τὸ κρίμα εἰς κατάκριμα. Quis hic de iudicio diuino non cogitaret atque de imputatione vnici illius peccati, qua rei iudicati iure meritoque omnes homines, ideoque condemnati mortique subiecti, atque si dicis, certe reos iudicatos & condemnatos esse homines omnes, quod peccati propagatione per generationem naturalem facta omnes eius participes sint redditi, iterum ἐν παράπτωμα opponi non potest τοῖς πολλοῖς tot hominum, quorum numerus iniri nequit. Non enim sunt peccata omnium hominum propria vnicum, sed plura eaque innumera peccata. Neque cogitas, quam arcte corruptionis naturalis ab origine propagatae imputatio in iudicio diuino cum ipsius lapsus imputatione cohaereat. Ex hucusque dictis simul recte colligitur sensus sermonis v. 12. praegressi. Intraffe enim in mundum siue ad homines peccatam dicitur, non tantum naturae contaminatione, sed & primi peccati imputatione, mortemque ob idem peccatum ad totum genus humanum transiisse, quo simul patet, verba, ἐφ' ᾧ πάντες ἡμαρτον, verti posse, eo quod omnes peccarunt, etsi ser-

sermo maneat de parte omnium hominum, quam in primi hominis primo peccato acceperunt. Est enim idem sermo breuius v. 19. repetitus, quare eundem habet sensum, qui ibi vocibus est subiiciendus. Jam si addatur III) opponi haec v. 19. iustitiae CHRISTI, qua iusti fiunt iidem, qui peccatores facti per ADAMI lapsum, quum in praesenti contra eos non disputemus, qui iustitiam a CHRISTO partam imputari peccatoris iustificatione negant, sed concedi hanc imputationem supponere possimus, atque vltimam v. 19. partem de eadem etiam explicari: facile apparet, eodem modo homines per ADAMI primi παρακοήν esse constitutos peccatores, quo per alterius ADAMI υπακοήν iusti constituuntur. Quod quum imputatione obedientiae omnium nomine praestitae omnibusque numeris perfectae fiat, illud etiam factum esse, apparet, imputato peccato omnium primo ADAMI seu eius παρακοή omnibus in vniuersum hominibus, quum verborum eorundem in eadem periodo non possit esse duplex sensus.

Si autem his opponit S. R. TELLERUS, nunquam imputatum esse ADAMI peccatum reliquis hominibus omnibus, atque ne id fieret, imputasse Deum omnibus meritum atque satisfactionem JESU CHRISTI, vel verba illa, δικαιοὶ κατεσάθησαν οἱ πολλοί, de alia iustificatione, quam quae fit per iustitiae CHRISTI imputationem, explicet necesse est, quod tamen non inuenimus, (etsi iustificatione non labem naturalem remitti arbitretur, sed tantum actus sceleratos ipsos, quos verq; eadem imputatione tegi atque condonari concedit) vel largiatur oportet, eodem modo peccatores constitutos esse homines primi hominis lapsu, delictum igitur eius omnibus a Deo esse imputatum. Nihil hucusque ex sola mortis mentione deriuauimus, etsi argumenta Theologorum nostratium ex illa etiam desumpta argumentis contrariis Tellerianis haud infirmata credamus. Semper enim opponitur τοῦ ἐνός παράπτωμα & τοῦ ἐνός δικαίωμα, atque ob illud morti subesse omnes dicuntur,

tur, huic vero vitam acceptam referre. Sicut igitur ob iustitiam per CHRISTUM partam ad vitam ducuntur, ita etiam morti obnoxii facti sunt delicto primi hominis, atque quum illud imputata hominibus hac iustitia fiat, mortem etiam subeunt ob imputatum idem primum hominis primi peccatum. Interpretatur quidem TELLERUS p. 259. seqq. *compendii dogmatici* verba v. 12. de destructione virium corporis ex lapsu ADAMI orta, atque putat, non poenae instar considerari mortem, sed tanquam effectum corruptae primorum hominum naturae; ac falsum illud esse, non tantum ex ante dictis patet, sed & v. 14. reliquisque illustrationibus *Paulinis* satis apparet, quibus imputatio peccati etiam ante legem per MOSEM datam eo confirmatur, quod alias morte puniri non potuissent, qui ante MOSEM vixerunt, ideoque semper morti tanquam poenae per ADAMUM introductae opponitur gratia per CHRISTUM obtinenda, qua a poena peccato promerita homines absoluuntur. Neque quid sit proprium arbitriumque mortis dominium, quod ex voce *βασιλευσε* colligi debet, magis quam in aliorum aduersariorum scriptis intelligi potest, quum mors non sit nisi damnum eximium ex peccato oriundum & poenae loco peccato delinatum omnibusque peccatoribus inflictum, quam ob rem adsertio, non de imputatione mortis, sed de eius arbitrario imperio sermonem esse PAULO, nullum fere fundit sensum, quum de mortis imputatione non quaeratur, sed peccati imputatio ex morte, poena peccati, concludatur, poenae vero diuinitus inflictæ imperium arbitrium non nisi ex confusis notionibus fingatur. Reliqua argumenta meliora non sunt. Nam quae ex omnium resurrectione colliguntur, falsam mortis aeternae notionem postea examinandam supponunt, etsi ubique fere per integrum eius librum commendatam. Omnium hominum reconciliationem cum Deo per CHRISTUM esse partam, omnes quidem concedimus, ac ex illa probare, nullam peccati primi imputationem fieri potuisse, nemini in mentem venire recte potest. Certe omnibus hominibus peccatum nul-

lum in iudicio diuino imputari, eodem modo ex illa concludi
 posset, quum non pro primo illo peccato solo satisfecerit
 CHRISTUS, sed & pro reliquis prauis hominum operibus, non
 igitur pro illo tantum sit *ἰλασμός*, sed etiam pro reliquis. Si
 vero forte putares, solum contemptum CHRISTI damnare, non
 reliqua peccata, quod doctrinae formae *Tellerianae* consentire
 videtur, innumera alia oracula sacra, peccatum quodque da-
 mnationem mereri, docent, etsi propter CHRISTUM possit
 condonari, atque causa, cur non condonetur, ideoque impu-
 tatio non tollatur, sit contemptus CHRISTI & fides deficiens.
 Quod &, vt ex principiis *Tellerianis κατ' ἀνθρώπων* dispute-
 mus, ipsis, quae de gentibus profanis docet TELLERUS, con-
 trarium est, quibus non ob fidem deficientem salutem vult de-
 negatam, inter quas autem plures reuera, quod ipse negare
 nequit, damnantur, quo igitur concedere ipse cogitur, alias
 ob causas eos damnari, etsi, nos iis, quae de ipsa salute gen-
 tium sine fide docet, adfentire non posse, ingenue fateamur.
 Supponendum etiam esset, pro solo CHRISTI contemptu ipsum
 non esse *ἰλασμόν*, si illud imputari nequit, pro quo CHRI-
 STUS satisfecit, quod tamen remissione temporarii contemptus
 CHRISTI propter eius satisfactionem confutatur, atque omni-
 bus locis, quibus etiam pro hoc contemptu satisfecisse CHRI-
 STUM adferitur, e diametro est contrarium. Neque suffi-
 ciunt dicta, quibus non imputari mundo peccata propter CHRI-
 STUM eiusque reconciliationem docetur, quum reconciliatio
 atque ante imputati peccati remissio pro omnibus parta a nobis
 non negetur, at applicari illam omnibus negetur, quod fieri
 non potest, nisi in iis, qui sunt in CHRISTO 2. COR. VII. 17.
 18. Nulla vero reconciliatione atque remissione applicata,
 semper manet peccati imputatio, quippe quae est remissioni &
 reconciliationi contraria. Satis etiam diserte PAULUS paratam
 & applicatam reconciliationem distinguit, quum, omnes per
 CHRISTUM Deo esse reconciliatos, doceat, & nihilo minus

in-

inuitandos per Euangelium plures sistat, vt Deo concilientur v. 20. atque per CHRISTUM iusti fiant. Quod sibi recta contradiceret, nisi facta iam reconciliatio de acquisita, oblata vero per Euangelium de applicanda intelligeretur. Neque solum primum peccatum hominibus impiis non imputari, sed nullum iis ob CHRISTUM imputari posse, ex loco hoc sequeretur, si argumentum *Tellerianum* admitti deberet. Dissensus etiam in causa huius imputationis determinanda rei ipsius veritatem impugnare non potest, quae sermonibus diuinis nititur, atque concedenda & iure a Deo facta credenda esset, etsi rei causas distincte explicare haud valeremus. Nostrum non est, in causam hanc discutiendam euagari, quum scripti limitibus impediamur. Sufficit, concedi a S. R. TELLERO, fieri debuisse hanc imputationem, nisi aeternum de CHRISTO mittendo decretum intercessisset; ex iisdem igitur causis, ex quibus fieri debuit, reuera etiam facta est, quum CHRISTI reconciliatio omnibus quidem proficua fieri possit & debeat, etsi vere a reatu poenaeque liberari non possint, nisi qui fide eius fiunt participes.

Qualis igitur inter primum alterumque ADAMUM sit similitudo, facile ex disputatis iam potest colligi. Primi est *παρακοή* & *παράπτωμα*, alterius *ὑπακοή* & *χάρισμα*. Ille omnium hominum causam egit, at male & in maximum damnum eorum, obedientiam legi diuinae debitam pro omnibus violauit, eiusque peccatum integri est humani generis. Hic iterum eorundem hominum suscepit vices, obedientiamque praestitit omnibus numeris absolutam, non suo, sed omnium hominum nomine, restituit itaque, quod ille perdidit. Illius peccati imputatione morti sunt omnes subiecti, huius obedientiae imputatione vitam habent iidem, atque ob eam nocere desinit illa imputatio infelix, quum fide haec applicetur. Iniusti facti omnes per hanc iusti facti sunt, quod iustitiam acquisiuit omnibus sufficientem atque destinatam, etsi non omnes vere iusti fiant per ipsum, quod iustitiam hanc spernunt, fideque

nolunt amplecti, imputatione igitur eius propria culpa carent, ideoque ab imputatione altera noxia liberari non possunt. Est itaque CHRISTUS alter ADAMUS, vt totius generis humani vicarius, & auctor iustitiae pro omnibus partae.

Idem adhuc opponuntur a PAULO, tanquam auctores mortis & vitae pro toto genere humano. Corporis mortem ex lapsu originem suam duxisse, negari nequit, at hanc solam damnatum poenamque fuisse peccati, hinc mortem etiam aeternam non esse nisi corporis destructionem nunquam restituendi, quod putat TELLERUS, merito negamus. Mortis nomen latius adhiberi in sacris litteris, omnemque saepius infelicitatem complecti, iam sola oppositione erga vitam constat, quae absque dubio omnis generis prosperitatem saepius comprehendit, quod pluribus posset probari, nisi ab aliis saepissime id esset enunciatum. Aeternas interim poenas peccato promeritas & damnationem aeternam conuenire cum morte aeterna, idque vsum loquendi in sacris libris obseruandum requirere, facile pluribus argumentis probari potest. *Primo* enim concedit S. R. TELLERUS, mortem aeternam corporis iam locum non habere, sed damnationem aeternam sequi corporis mortem & restitutionem ob CHRISTI contemptum. CHRISTUS vero eos solos a morte aeterna liberos pronuntiat, qui verbo eius obtemperant, hinc impios minus JOH. VIII. § 1. De morte corporis hic cogitari nequit, & si mors aeterna corporis destructio perpetua ex usu loquendi in Scr. S. esse creditur, sequeretur, impios vitae non iri restitutum, quod falsum tamen est. Mors itaque aeterna impios adhuc manet, non igitur esse potest nisi damnatio aeterna. Simile argumentum ex JOH. VI. § 0. XI. 26. repeti potest, omnibusque illis locis, quibus morti aeternae adhuc subesse impij dicuntur, etsi vitae corporis non minus restituantur, quam pii CHRISTOque fide adhaerentes. Inter quae, quum de sensu loci alicuius *Paulini* ex eius ad *Romanos* epistola differamus, ad eiusdem C. VI. 21-23. prouocamus. Mors enim aeterna, quae vitae opponitur aeternae, est eadem, cui adhuc subsunt serui

ferui peccati, & a qua demum gratia CHRISTI & fide in eum liberantur. Quum igitur illa perpetua corporis destructio in impios feruosque peccati haud amplius cadere dicatur, haec etiam ex mente PAULI nomine mortis aeternae appellari nequit, sed eadem damnatio aeterna, quae impios manet, ipsa mors aeterna sit necesse est. Non enim hic notionem fingere sibi licet formae systematis alicuius accommodatam, sed ex literis sacris ipsis notio euoluenda est. *Secundo* oppositio ipsa erga vitam aeternam illud satis luculente euincit. Loco nostro corporis mortem non excludi, facile patet, in primis ex v. 14. quo ex morte corporis ante MOSEM dominante, iam ante legem solemniter publicatam imputatum esse peccatum, probat PAULUS. At omnis generis mortem tamen simul eum complecti, satis ex oppositione constat, & in primis mortem aeternam, ex oppositione erga vitam aeternam v. 21. sicut mors ex peccato orta C. VI. 21-23. eodem modo vitae aeternae opponitur. Nisi itaque de sola corporis vita intelligere velimus eandem, sed, quod vsus loquendi facer poscit, ipseque TELLERUS in sequentibus concedit, de mentis in primis summa aeternaque felicitate: mortem neque aeternam de sola corporis morte interpretari licet, quae potius summa erit atque aeterna mentis & corporis infelicitas, seu idem cum damnatione aeterna. *Tertio*, idem, quod nomine mortis vitae aeternae opponitur, aliis etiam nominibus vocatur, interitus, ἀπώλειας & damnationis JOH. III. 15-18. X. 28. quumque altera oppositio alteram explicet, neque sit causa, cur vitae aeternae contrarium duplici modo constituatur, haec nomina mortis nomini aequipollere, si vitae aeternae opponitur, recte colligitur. *Quarto*, conuenire mortem aeternam cum morte secunda, indubium videtur. Non enim tantum morti opponitur resurrectione corporum sublatae APOC. XX. 14. sed & cum lacu ignis conuenit, in quem coniecti sistuntur damnati vitae corporis iam restituti, ibid. C. XXI. 8. qui non est nisi locus statusque

damnatorum, quam ob rem liberi ab hac morte declarantur in fide mortui vitae corporis restituti C. XX. 6. II. 11. Nihil itaque certius est, quam mortis nomen accipere damnationem aeternam, atque quum sit aeterna, mortique temporariae opponatur, nihil aliud eam esse, nisi mortem alias aeternam vocatam, constat. Ambigue loquitur TELLERUS de morte secunda p. 13. Ut perspicui non possit, quid ipsi sit mors secunda, utrum mors temporaria, an eius sublatio, quod utrumque tamen locis allegatis contrarium est, neque distinctius in sequentibus mentem eius explicatam inuenimus, ex quo fere colligeremus, ipsum satis hanc difficultatem sensisse. Accedit quinto, hanc nouam mortis aeternae notionem in Scr. S. fundamentum nullum habere, notiones vero eiusmodi rerum, quae praeter sacras litteras formantur, etsi res ipsae ex solis sacris libris constent, iure pro fictis habentur. Ne dicamus, non minui solum admodum peccati poenam, hinc peccati grauitatem, sed & fere omnem tolli, quum & id dubium esse adfirmetur, manseritne aliquis mentis humanae sensus, quo igitur non relinquitur nisi poena aliqua damni sine ullo damni illius sensu, quae eo magis poenae speciem amittit, quum ex ipsis principiis *Tellerianis* finis sensus irae diuinae maxime per totam corporis vitam hominem cruciantis & angentis mors esse debuisset p. 154. Non igitur dubitandum est, non mortem tantum corporis, sed & poenas sensus aeternas, quas mortis aeternae nomen comprehendat, per peccatum humano generi esse comparatas.

Paucis iam videamus argumenta *Telleriana*, quibus, mortem aeternam nostro sensu acceptam poenam non esse peccati, probare laborat. I) improprie mortis vocem hoc sensu sumi, arbitratur, quod in legibus diuinis admitti non possit. At quum constet, latiore vocis significatum inter *Hebraeos* esse frequentissimum, non est, cur in legibus, vel potius comminationibus, diuinis ille locum habere non possit, in primis quum alia oracula diuina latiore illum significatum in
poe-

poena peccati describenda confirmari; atque vel mors nulla aeterna in comminatione hac quaerenda esset, vel talis, qualis ex reliquis sacrarum litterarum locis colligi potest. Nisi igitur noua mortis aeternae notio iam vt certissime vera supponatur, haec necessario in comminatione diuina genuina esse precario dicitur. II) Corporum ad vitam reuocationem opus esse omnipotentiae diuinae, lubentes concedimus, at ideo fieri eam non potuisse ob poenas peccato promeritas aeternas infligendas, vel peccati poenam non esse potuisse nisi aeternam corporis destructionem, ex eo non sequitur, quum & contemtorum CHRISTI corpora olim sit restitutura ad vitam infelicem eadem omnipotentia diuina. III) Quum nulla restrictio comminationi diuinae GEN. II. 17. sit addita, tantum abest, vt mors ideo de sola corporis morte sit intelligenda, vt potius frequens latissimus significatus retinendus sit, nulla addita restrictione, in primis quum aliis locis Scr. S. latior ille significatus confirmari possit. GEN. III. 19. de sola morte corporis sermo quidem est, at quia reliquae poenae non aeternae sunt, sed temporales, mortis quoque corporis tantum mentio fit, etsi poenae aeternae peccati non negentur. IV) Ex locis ROM. V. 12. VI. 23. contrarium ante iam probatum dedimus, & quum mors sine addita restrictione nominetur, ex oppositione colligi potest, qualis mors sit intelligenda. Saltem quum, de morte aliqua aeterna sermonem esse, concedatur, rectius notio eius ita formatur, vt contraria sit oppositae vitae aeternae, quam alia ratione. V) Comparantur quidem ADAMUS & CHRISTUS I. COR. XV. 20-22. tanquam mortis & vitae auctores, neque negatur, de corporis vita morteque PAULUM loqui. Sed si hoc loco notio vera mortis aeternae impugnari, atque *Telleriana* confirmari debet, vel de morte aeterna explicandum esse sermonem illum, vel per CHRISTUM omnes in vitam redire non posse, nisi aeterna corporis mors poena fuerit contracta peccato ADAMI, supponendum est. CHRISTUM enim esse eum, per quem aliquando in vitam sunt redituri omnes homines, cuique opus

opus hoc, vt hominum mediatori & iudici, sit commissum, nemo negat, sicut ADAMUS fuit ille, per quem mors etiam corporis ex lapsu orta ad omnes in vniuersum homines transit. PAULUM praeterea de resurrectione piorum in primis loqui, omnia eius argumenta probant, de resurrectione igitur ad vitam aeternam beatam per CHRISTUM omnibus partam, quam ob rem, qualis futura fuisset mors aeterna, nisi CHRISTUS homines redemisset, ex loco hoc colligi nequit. Sed quum haec omnia iam vberius ab aliis sint dicta, atque breuitati studendum sit, prolixiores in loco hoc explicando esse nolumus. Eandem vero esse rationem loci JOH. XI. 25. arbitramur, qui igitur admodum incommode huc trahitur. CHRISTUM enim acquisiuisse transitum corporum etiam resuscitatorum ad gloriam vitamque aeternam, nemo nostrum in dubium vocabit, atque de piis tantum etiam hoc loco CHRISTO est sermo, nullam igitur damnationem aeternam peccato transiisse ad omnes homines, s. aeternam mortem non esse nisi corporis nunquam restituendi destructionem, falso ex eo colligitur. Adduntur VI) loca 2. TIM. I. 10. EBR. II. 14. quae sine hac mortis aeternae idea explicari non posse S. R. TELLERO videntur. Reicit omnium interpretum explicationes, putatque, non posse intelligi mortem temporariam, sed aeternam, quum illa non sit sublata, haec igitur illa peccati sit poena, quae per CHRISTUM sit sublata. Vt argumentum hoc paullo solertius examinemus, primo supponit TELLERUS, mortem non intelligi posse temporalem, ex quo certe sequitur, mortem intelligendam esse aeternam. Sed iam quaerimus, quid sit mors aeterna? Respondet, hanc non esse nisi aeternam corporis destructionem. Sed nihil his locis inuenimus, quod hanc aeternae mortis definitionem confirmet. At pergit secundo, quis nos iubeat pios CHRISTO que fide adhaerentes in locum hominum omnium substituere? Sed neque opus eo esse arbitramur, & si fieret, ratio idonea eius reddi posset. Quaerit itaque, quid significare alias possit καταργεῖν τὸν θάνατον? Si mortem intelligamus aeter-

aeternam s. damnationem aeternam, nonne is eam sustulisse dici potest, qui viam, effugiendi illam, aperuit? Nonne peccatum sustulisse dici potest CHRISTUS, quum viam, qua ab illius imputatione noxaeque liberari possumus, aperuit, etsi reuera peccati dominio subesse pergant permulti homines. Num aliquid intelligendum est necessario, quod ita sit sublatum, etiam a CHRISTI contemtoribus, vt plane non amplius adsit? Quomodo igitur ille, qui potestatem habet mortis, Satanas, *καταργούμενος* altero loco dici potest, qui certe adhuc adest impiisque dominatur, etsi potestate sua priuatus, captos tenendi, qui propria culpa nolunt captiui eius manere per dominium peccati? At si corporis etiam intelligas mortem, eamque temporariam, *καταργεῖν* opponitur τῷ *Φωτίζειν*, vnumque ex altero merito explicatur. Sicut itaque hoc non est nisi distincte reuelare & in clara luce collocare, ita illud non necessario ipsius mortis abrogationem comprehendit, sed eius memoria quasi obscurari praestantioris eam sequentis vitae nunquam desiturae certa indubiaeque spe dicitur, quam CHRISTO soli debemus, atque Evangelii laeto argumento publicatam videmus. Vitam itaque aeternam per *ζωὴν*, corporis resurrectionem per *ἀφθαρσίαν* intelligere possumus, etsi nulla omnis mortis ante resurrectionem abrogatio adferatur. Non igitur videmus, cur absurda sit illa interpretatio, qua, innoxiam factam esse piis mortem per CHRISTUM, docetur, quum noxia sit mors tanquam poena peccati omni hominum spei finem imponens, damno itaque suo priuetur, si per eam maxima piorum spes, quam CHRISTO acceptam referunt, quaque per integram corporis vitam inter omnes molestias aerumnasque se sustentarunt, impletur. Si *tertio* alterius loci occasione quaeritur, quomodo diabolus mortis habeat potestatem, ipse PAULUS respondet, eo quod mortis timore seruos peccati captos teneat. Dominio enim peccati imperat hominibus, quod sacrae litterae diserte docent, malus daemon, atque quum omni vitae melioris post mortem spe priuentur, in mortis timore detinet eos, quos vinculis hisce li-

C

ga-

gatos tener, mortisque habet potestatem, quum, ne mortis damna eximia effugiant, eos impediatur, qui sub dominio peccati ab ipso deicere se patiuntur. CHRISTUS itaque mortis timore liberans homines per certam vitae melioris spem, viamque, mortis damna vitandi, aperiens, ipsam mali huius daemonis potestatem sustulit. Si vero de morte aeterna sermo hic esse creditur, certe eundem malum daemonem in eam conicere sibi peccati dominio obtemperantes, non est dubitandum, atque quum via, mortem aeternam fugiendi, per CHRISTUM sit aperta, necessitas omnis sublata est, potestati peccati, ideoque auctoris eius, succumbendi. At tantum abest, ut mortis aeternae alia definitio, quam qua convenit cum supplicii aeternis, ex loco hoc colligi possit, ut potius mortis timor, quo capti tenentur serui peccati, maior sit, si supplicia aeterna sint timenda, quam si corporis morte omni sensui finis imponatur. Reliqua argumenta praeterire cogimur, praecipuis tantum sub examen vocatis, in primis quum non sint eiusmodi, quae rei veritatem demonstrent, sed utilitatem notionis huius commendare debeant, quae facile fingi, faciliusque confutari potest, nihil autem probat, nisi rei veritas ante aliis inuictis argumentis sit demonstrata.

Auctor itaque vitae aeternae beatae CHRISTUS factus est omnibus hominibus, sicut damnationi aeternae, quae convenit cum morte aeterna, vitae huic opposita, omnes subiecit primus ADAMUS, atque si propria culpa non liberantur homines a morte eadem, saltem auctor liberationis factus iis est CHRISTUS. Corporis morti subsunt omnes homines ob lapsum hominum primorum, laetae, non ad maiores poenas, sed ad vitam aeternam beatam, resurrectionis auctor est alter ADAMUS 1. COR. XV. 45. atque si istum primum fontem vitae omnium hominum naturalis cogitamus, hic melioris praestantiorisque vitae, ad quam, vita naturali amissa, restituuntur, auctor est atque causa. Recte itaque primo ADAMO comparari potuit,

tuit, etsi plane contraria sint, quae ab illo acceperunt, quaeque huic debent homines omnes.

Nisi limites scripti huius prohiberent, satis amplum adhuc nobis apertum videremus campum, in quem excurrere occasione etiam libri *Telleriani* possemus, ipsaque comparatio CHRISTI & ADAMI vberius diduci posset, quod vero & aliorum opera iam factum, & aliis occasionibus a nobismet ipsis melius fieri poterit, quam in praesenti sufficiat, ea illustrasse, quae ad comparisonem vtriusque loco Scr. S. praecipuo, qui iure primaria argumenti huius sedes existimatur, pertinent.

Discamus vero, Ciues aestumatissimi, his diebus, quibus ipsius CHRISTI ex homine nati ob homines redimendos memoriam recolimus, alterum hunc ADAMUM recte aestimare atque venerari. Per hominem primum summa miseria atque aeterna infelicitas orta est, per hunc, quicquid miseri sibi optare possunt, & quicquid vitae nomen amplissimo sensu acceptum comprehendit, nobis paratum esse nouimus. Auctorem generis humani constituit ADAMUM primum Deus, hunc restauratorem, quum vita, quam ab illo accepimus, miserrima fuisset, nisi vitae melioris auctor hic nobis exstitisset. Quum in vitam ingrediamur naturalem turpi illius imagine praediti, huius gratia Dei imaginem vitamque nouam accipere possumus, eiusque iustitia ornati Deo placere, cui illa parentis nostri imago non potest non maxime displicere. Quum itaque his diebus hominem natum CHRISTUM cogitabitis, Ciues aestumatissimi, quales sitis per naturalem originem a primo generis humani parente, recordemini, atque simul, quantum sit beneficium diuinum, eo discatis, quum ipse filius Dei summus humanam induerit naturam, vt repararet, quae primus homo amiserat. Illud quidem, si ipsa spiritus diuini luce rite agnoscitur, non potest non tristitiam moeroremque excitare, sed ideo salutarem, quod viua alterius ADAMI cognitione erigimur, atque impellimur, in hoc solo spem nostram reponere, sine quo nihil nisi miseriam calamitatemque videre licet. Eo vero laetior nuntius de
CHRI-

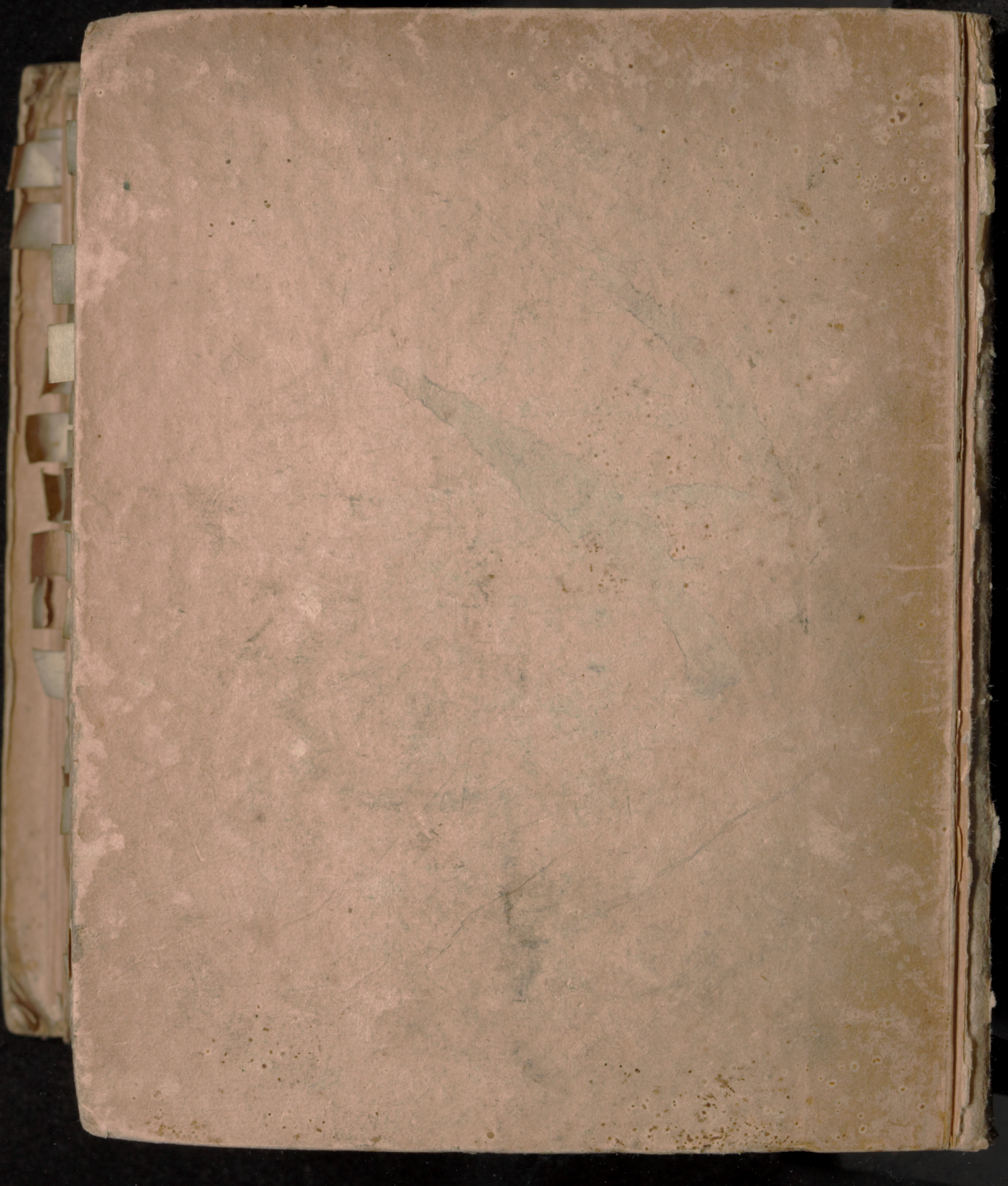

CHRISTO, homine nato, nobis erit, eo audiores eum audie-
mus, eoque minus festos hos dies memoriae rei huius nobis
grauissimae sacros spernemus. Sacros itaque credite, Ciues,
dies hos maximo restauratori salutis vestrae, vt ipsi huic sacri
fiatis atque sitis, operam date, fugite, quicquid vos ipsos,
quicquid sacros hos dies polluere posset, atque vt vere vobis
salutaris fiat auctor salutis a primo iam homine amissae, ideo ex
posteris eius natus, precibus ardentibus quaerite. Iustitiam
per eum partam fide diuinitus ordinae praescripto effecta am-
plectamini, ne quis se ipsum impediatur, quo minus a noxa
poenaeque a primo inde parente ad nos deriuata, propriisque
peccatis aucta, liberetur, aeternaeque mortis a CHRISTO victae
sibi ipsi causa fiat. Quod si de CHRISTO nato laeto nuntio
efficietur, dies hi festi inter dies vere faustos atque salutare
numerari merebuntur.

P. P. SUB SIGILLO ACADEMICO,
IPSIS FERIIS NATALITIIS CHRISTI
MDCCLXIV.

solche verbotene handel, seint straffwürdig, und dem
unterworfen, dahin sie die Rüge-Männer bringen sollen:
Verbrechen und fast unzehlig andere mehr, so wieder Gots
und die moralischen Gesetze streiten, so lange solche nicht
hier ärgernuß, und tharhandlung aufgebrochen, noch für
nal Richter gebracht, seind bißhero nicht beachtet, noch
für sünde gehalten, dahero die Bosheit mehr und mehr
en, so dennoch durch die hülffte Gottes verhütet werden
dieses Sitten- und moral Gericht, durch Bestellung der
erumb wird stabiliret werden.

en aber die Rüge-Richter hiebey aller bescheidenheit sich
en, und unterscheid zumachen, unter schlechten Verbre
is menschlicher Schwachheit geschiehet, und durch ohnachts
gangen werden, oder da zugleich Bosheit mit untermen
auch aus lauterm Vorsatz, und malitz geschehen, den
schaden, schimpff und Ungelegenheit zubringen, wiederumb
verbrechen in conatu nur bestanden, oder zur that und wür
erschlagen, item ob die verbrochere und beleidiger zur Vere
neiget, ihre fehler selbst bekennen, und verbitten, oder ob
slich wieder glaubhafte anzeige verneinen, ihre böse tha
ehen gleich in Worten oder Wercken, zuvertheidigen, und
n sich unternehmen, ob sie Besserung an ihnen zuspüren oder
e mehrmahls schon, in einem und andern Laster betroffen,
eret, und keine emendation geachtet, bey diesen und an
nmenden umbstenden die Mensur der Bestrafung zuneh
arnach solche zulindern oder zuschärfen seyn wird;
auch die Verbrechen so beschaffen, daß dieselben zur gefenck
, und darauff erfolgende Bestrafung solten gedeien, ist dem
Gericht, oder Fiscali davon bericht abzustatten, und die
g zugewarten.

der Bestrafung seind auch die Gradus admonitionis, &
Correctionis, nicht aus der acht zulassen, und solche für
a zuversuchen, weil dieses moral Gerichte, nicht, wie bey
inali iudicio gebreichlich, mit Ketten und Banden, noch
schwert geführet wird, wüste aber in Contumaces einige
infura ergehen, so bannum Ecclesiasticum nach sich zöge,
ist

